

UNESCO, KÜLTÜR VE TÜRKİYE

UNESCO, Culture et Turquie

Prof. Dr. Öcal OĞUZ*

ÖZET

Kısa adı UNESCO olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu, kuruluşundan beri, kültür alanında sayısız etkinlik gerçekleştirmiştir. UNESCO bu etkinliklerde bütün kültürleri insanlığın ortak mirası olarak kabul eder ve geleneksel kültürlerin gelecek kuşaklara aktarılmasının önemini altını çizer. UNESCO sözleşme ve belgelerinin “koruma” sözcüğüne vurgu yapması bu bakımdan dikkat çekicidir. UNESCO bu belgelerde kentleşme, sanayileşme ve küreselleşme karşısında dünyanın somut ve somut olmayan kültürel mirasının korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasını temel amaç olarak görmektedir. UNESCO belgeleri arasında somut kültürel mirasla ilgili olarak 1972 tarihli “Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi” ile 2001 tarihli “Sualtı Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi” önemlidir. UNESCO, somut olmayan kültürel miras konusunda ise iki sözleşme hazırladı: 2003 yılında “Somut Olmayan Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi” ve 2005 yılında “Kültürel Anlatımların Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi”. Türkiye “Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi”ni 1983, Somut Olmayan Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesine ise 2006 yılında kabul etmiştir.

Anahtar Kelimeler

Kültürel Miras, Koruma, Sözleşmeler.

RÉSUMÉ

L'organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture (UNESCO), a réalisé plusieurs activités sur la culture depuis son établissement. L'UNESCO accepte dans toutes les activités que toutes les cultures sont le patrimoine commun de l'humanité et elle souligne l'importance de la transmission de la culture traditionnelle de génération en génération. Il est très attirant que presque tous les documents et toutes les conventions de L'UNESCO accentuent le mot «protection». L'UNESCO déclare dans tous ces documents que son but essentiel est la protection toutes les patrimoines culturels matériels et immatériels et la transmission vers la génération avenir face à l'urbanisation, l'industrialisation et la mondialisation. La convention concernant la protection du patrimoine mondial, culturel et naturel en 1972 et la convention sur la protection du patrimoine culturel subaquatique en 2001 sont importantes entre les documents de l'UNESCO concernant la protection du patrimoine culturel matériel. L'UNESCO a préparé deux conventions en matière de la protection du patrimoine culturel immatériel: la convention du patrimoine culturel immatériel en 2003 et la convention sur la protection et la promotion de la diversité des expressions culturelles en 2005. La Turquie a ratifié la convention concernant la protection du patrimoine mondial, culturel et naturel en 1983 et la convention du patrimoine culturel immatériel en 2006.

Mots-clés

Patrimoine culturel, Protection, Conventions.

Kısa adı UNESCO olan ve Genel Merkezi Paris'te bulunan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, 4 Kasım 1946 tarihinde katılan Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 191 devletin üyesi olduğu bir kurumdur. UNESCO, bütün görüşme ve yazışmalarını Birleşmiş Milletler Örgütü'nün uluslararası diller olarak tanıdığı Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça ile yürütmektedir. Bir eğitim, bilim ve kültür ku-

rumu olan UNESCO'ya Türkiye, UNESCO Genel Merkezindeki Büyükelçilik düzeyindeki Daimi Temsilciliği, Dışişleri Bakanlığı ve UNESCO Milli Komisyonu kanalıyla doğrudan, diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlar da ilgileri oranında katılmaktadır. 191 asıl, 6 gözlemci üyesi bulunan UNESCO, yeryüzündeki eğitim, bilim ve kültür çalışmalarının insanlığın ortak çıkarlarına uygun şekilde yürütülmesi yönünde uzlaşma kararları almaya,

* Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Bölümü Öğretim Üyesi. ocaloguz@gazi.edu.tr

bunları barış ve işbirliği çerçevesinde uygulamaya çalışan -en azından kendini bu şekilde tanımlayan- bir dünya kurumdur. Bu dünya kurumunda söz sahibi olmak için devletlerin ve onları temsil eden kurum ve kişilerin her bakımdan güçlü ve donanımlı olmaları, -insanlığın ortak kazanımlarını göz önünde tutmak kaydıyla- kendi tezlerini benimsetmeleri bakımından önemlidir.

UNESCO'nun kültürlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusundaki yaklaşım ve yorumlarının en önemli gösterge ve sonuçları, ikisi "somut" diğer ikisi ise "somut olmayan" kültürün korunmasına yönelik olarak hazırlanmış olan dört sözleşme ve buna bağlı diğer uzlaşma, bildirme, konferans ve toplantılardan izlenebilir.

16 Kasım 1972 tarihinde UNESCO'nun Paris'teki Genel Merkezi'nde imzalanan Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi, hiçbir ülke veya bölge ayrımı yapmaksızın, insanlığın bugüne kadar yaratmış olduğu uygarlıkların birer göstergesi olan tarihsel yapıların, sit alanlarının ve doğal zenginliklerin korunması amaçlanarak hazırlanmıştır. Bu sözleşmeye 16 Mart 1983 tarihinde taraf olan Türkiye'de doğal olarak sözleşmenin amaçlarını gerçekleştirmeye çalışacağı'nın sözünü vermiştir. Buna göre Türkiye kendi toprağı üzerindeki kültürel varlıkları koruyup, insanlığın ortak mirası olarak gelecek kuşaklara aktarmayı kabul etmiştir. Yani bu sözleşmeyle, Safranbolu evlerini, Eskişehir Odunpazarı konaklarını veya İstanbul'un tarihi dokusunu korurken, Efes harabelerini, Sümela manastırını veya Akdamar kilisesini de koruyacağını ifade etmiştir. Bu sözleşme bağlamında sadece Roma veya Grek kalıntılarını korumak, Selçuklu ve Osmanlı mirasını ihmal etmek yani Ahlat mezar taşlarının veya İğdır kalesinin talan edilmesine göz yummak, UNESCO sözleşmesini ihlal etmek, en azından eksik uygulamaktır. Kuşkusuz bunun vebali UNESCO'da değil, UNESCO'nun dikkat

çektığı kültürel mirasa duyarlılık göstermeyen kişi veya kurumların omuzlarındadır. Diğer yandan, Türkiye içindeki antik uygarlıkların kalıntılarının korunması, restorasyonu ve kültür turizmine kazandırılması konusunda başta Avrupa Birliği olmak üzere çeşitli uluslararası fon kaynaklarını kullandırılabilmektedirler ve bu eserler için duyarlılık göstermektedirler. Acaba bu duyarlılığa olumsuzlayıcı bakmak isteyenler, yeryüzünde bu sözleşme kapsamında korunmasını talep edebilecekleri ne kadar Selçuklu ve Osmanlı dönemi somut kültür varlıkları olduğunu biliyorlar mı? Bu eserlerin korunması, restorasyonu ve kültür turizmine açılması konusunda, ilgili ülkenin yükümlülüklerini hatırlatıyor, UNESCO çatısı altında bunun savaşımını veriyor ve en sonunda "karşılıklılık" ilkesi doğrultusunda gereğini yapıyorlar mı? Örneğin 1972 sözleşmesi kapsamında Türkiye'deki bir antik kalenin korunmasını ve restorasyonunu insanlığın ortak mirasının korunması olarak ele alırken, Suudi Arabistan'daki Ecyad kalesi gibi bir Türk kalesinin korunması konusunda herhangi bir çaba harcanmış mıdır? Yani bu kalenin dünya miras listesine girmesi için bir öneride veya uyarıda bulunulmuş mu ve bunun savaşımını verilmiş midir? Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nin, Osmanlı vakıf kayıtlarının, salnamelerin, gravürlerin, minyatürlerin ve kent fotoğraflarının izinden giderek dünya üzerinde korunmasını istediğimiz, insanlığın ortak kültür mirası niteliğindeki yapıların, yapıtların yok olmaması ve korunması için etkili ve güçlü bir savaşım verilmiş mi bunları araştırmamız gerekir. Doğaldır ki, 191 ülkenin üye olduğu bir örgütte, sesinizi ve tezinizi duyurmak istiyorsanız iyi donanımlı ve çok çalışkan ekiplerinizin olması gerekmektedir. Ecyad kalesi veya Medine'deki Osmanlı camileri gibi insanlığın onlarca ortak kültür mirası niteliğindeki tarihi eserler ancak yok olduğu zaman haberdar oluyorsanız, Balkan kentlerinde ne kadar tarihi eserinizin olduğunu bilmiyor

ve bunların güncel durumunu izleyemiyorsanız, 1972 Sözleşmesini UNESCO'ya ve ilgili devlete etkin bir şekilde uygulamazsanız. Bu olumsuzluğa karşı ısrarlı takip ve çalışmaların somutlaşmış bir örneği olarak Mostar Köprüsü'nün yeniden inşası anımsanabilir. Diğer yandan ilgili devlet veya kurumlar sizin topraklarınız üzerindeki 2-3 bin yıl önceye ait bir eseri biliyor, izliyor ve korunması için çaba harcıyorsa onu da insanlığın ortak mirasını koruma bilinci adına kutlamalısınız.

Somut kültür varlıklarının korunmasıyla ilgili ikinci önemli UNESCO sözleşmesi, 2 Kasım 2001 tarihinde kabul edilen Sualtı Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'dir. Temel amacı su altındaki kültürel mirasın korunması ve insanlığın ortak yararına sunulması olan bu sözleşme bir diğer yönüyle 1970 yılında kabul edilen "Sahiplenilmesi Yasak Olan Tarihi Eserlerin İhracat, İthalat ve Transferinin Yasaklanması ve Önlenmesi İçin Alınacak Önlemlere İlişkin Sözleşme"nin devamı niteliğindedir. Bu sözleşmenin 1972 sözleşmesinden farkı, sualtındaki tarih öncesi, tarihsel, kültürel ve arkeolojik objeler, sit alanları, yapılar, batıklar gibi somut kültür varlıklarının korunmasını hedeflemesidir. Bu sözleşme su, kara suları, su altı ile ilgili maddeleri nedeniyle aralarında Türkiye'nin de bulunduğu UNESCO'ya üye birçok devlet tarafından sakıncalı bulunmakta ve onaylanmamaktadır. Şubat 2007 itibarıyla bu sözleşme taraf ülke sayısı sadece 13'tür.

Somut olmayan kültürel mirasın korunması konusunda ise iki sözleşme öne çıkmaktadır. Bunlar 2003 ve 2005 sözleşmeleridir. UNESCO tarihi boyunca "folklor", "halk kültürü", "sözlü kültür", "geleneksel kültür" olarak adlandırılan ve 17 Ekim 2003 tarihinde kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi süreçlerinde ise önce "sözlü ve somut olmayan" daha sonra ise "somut olmayan kültürel miras" (SOKÜM) olarak adlandırılacak olan ve yoğunluklu olarak halkbilimi ve antropoloji disiplinlerinin

ilgilendiği alandaki kültürün korunması düşüncesi, en önemli ve en güçlü sonucunu UNESCO 25. Genel Konferansı'nda 15 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen "Geleneksel ve Popüler Kültürün Korunması Tavsiye Kararı" ile ortaya koyacaktır. 7 ana başlıkta ana hedefleri belirlenen bu tavsiye kararında, folklorun korunması gerektiği, insanlığın bu alandaki zenginliğinin günden güne kitle kültürü karşısında unutulmaya başladığı dile getirilerek, 1972 sözleşmesine benzer bir sözleşmenin bu alanda bulunmadığına vurgu yapılmakta ve yapılan tanım ve tavsiye edilen koruma önerileri ile bir anlamda 2003 sözleşmesinin temeli atılmaktadır. UNESCO tarihine folklorun korunması yönünde alınan ilk ve en önemli karar olarak geçecek olan 1989 Tavsiye kararı, 2003 sözleşmesinin olduğu kadar 2001, 2003 ve 2005 yıllarında üç kez ilan edilen "İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Başyapıtları İlanı" programlarının da temel dayanağı olmuştur. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, sözlü kültürleri güçlü olan, bunun yanında tarihsel yapılar ve sit alanları bakımından zengin olmayan üçüncü dünya ülkeleriyle, kültürel birikimlerini örgün eğitimden ziyade yaygın eğitimle aktaran, sözel belleği ve sözlü kültüre dayalı kültürel birikimi güçlü olan ülkeler için de avantajlar sağlayan bir sözleşme olarak algılanmıştır. Ekim 2003'ten Şubat 2007'ye kadar beklenmedik bir hızla sözleşme etkin hale gelmiş ve taraf devlet sayısı 73'e yükselmiştir. 2001 Sualtı Mirasının Korunması Sözleşmesi'ne taraf devlet sayı 13 iken, 2003 sözleşmesine taraf devlet sayısının 73 olması, bu sözleşmenin hem önemini göstermekte, hem de kitle kültürü karşısında yok olmakta olan geleneksel kültürlerin insanlığın ortak mirası olarak korunması düşüncesinin ne denli küresel bir tutuma dönüştüğünün kanıtı olarak önem taşımaktadır.

Somut olmayan kültürel mirasın korunmasına yönelik ikinci önemli sözleşme 2005 sözleşmesidir. UNESCO 32. Genel

Konferansında 2 Kasım 2001 tarihinde kabul edilen “Kültürel Çeşitlilik Üzerine UNESCO Evrensel Bildirgesi”nin temel ilke ve öngörülerinin uygulamaya konulması düşüncesiyle bu sözleşme hazırlanmıştır. UNESCO 33. Genel Konferansında 20 Ekim 2005 tarihinde kabul edilen “Kültürel Anlatımların Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi”, ilkesel kaynaklarını 1950, 1952, 1954, 1970, 1972, 2001 ve 2003 sözleşme ve uzlaşmaları, 1980, 1989 ve 2003 tavsiye kararları ve nihayet 1966, 1978 ve 2001 bildireleri olarak göstermektedir. 2005 Kültürel Çeşitlilik Sözleşmesi, 43 ülke ve AB tarafından onaylanmış olup Mart 2007’de yürürlüğe girmektedir.

2003 Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması ve 2005 Kültürel Anlatımların Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi sözleşmeleri, başta bu sözleşme metinlerinin oluşturulduğu uzman toplantıları olmak üzere, UNESCO çatısı altında hararetli tartışmalara neden olmuştur. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’ne ticari alanı düzenlemediği için reddetmeyen ancak çekimser kalan, bunun aksine olarak kültürün ticari alandaki dolaşımını düzenleyen 2005 Kültürel Çeşitlilik Sözleşmesine şiddetle karşı çıkan ABD, İsrail ve Avustralya’nın öncülüğünü yaptığı 7-8 kadar ülke, bu iki sözleşmeye Şubat 2007’ye kadar taraf olmamıştır. Özellikle Kültürel Çeşitlilik sözleşmesinin uzman toplantıları, bir anlamda ABD ile AB’nin kültür endüstrisi konusundaki derin görüş ayrılıklarının sahnesi olmuştur. UNESCO’nun “koruma” başlıklı bütün somut olmayan kültür programları, küreselleşmenin yarattığı tek tipleşme, geleneksel kültürlerin unutulması ve bunda kültür sanayine egemen olan birkaç gelişmiş ülkenin ürettiği görsellerin olumsuz etkisine bir biçimde gönderme yapmaktadır. Kültürel Çeşitlilik sözleşmesi bu yönüyle, dünya sinema sanayini kontrol eden güçlerin yarattığı dev kültür endüstrisiyle, hiçbir kültürün kendisini

ifade etmesine imkân tanımadığı, böylece küresel tüketime giremeyen kültürlerin yok olmaya doğru gittiği savını desteklemektedir. Bu sözleşmenin görüşmeleri sırasında kimi araştırmacılarca hazırlanan ve katılımcılara dağıtılan kitaplarda dünyadaki sinema filmi, dizi ve belgesel gibi görseller ve bunların üretildiği ve tüketildiği yerler incelenmektedir. Örneğin bu tür istatistiklerden birinde Avrupa ve Afrika televizyonlarının ortalama olarak yüzde 75 ile 85 arasında ABD yapımı tükettiği belirtilmektedir.

2003 ve 2005 sözleşmeleri, 1972 sözleşmesinin korumayı öngöremediği alanlardaki kültürlere dikkat çekmektedir. UNESCO Genel Merkezi tarafından 2006 yılında yayımlanan ve 90 başyapıtın oluştuğu “İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Başyapıtları Toplu Listesi”nin kapağına sema dönen derişlerin seçilmesinin simgesel anlatımından da anlaşılacağı üzere, Türk kültürü, bu alanda son derece güçlü, özgün ve insanlığın bu alandaki çeşitliliğine önemli katkılar yapacak niteliktedir. Bu yönüyle kültürel çeşitliliği dünyada var olan kültürlerin çeşitliliği ve zenginliği olarak almak ve anlamak gerekir. Bu sözleşmelerin Türkiye dışındaki 190 ülke tarafından Türkiye’ye karşı hazırlanmış gibi yorumlandığı ve sadece iç sorunlara odaklandırıldığı durumlarda Türkiye’nin ve Türk kültürünün potansiyeli ve sorunları gözden kaçırılmış olur. Türk kültürü, önceki UNESCO Daimi Temsilcimiz Büyükelçi Sayın Numan Hazar’ın anlatımıyla söyleyecek olursak ilk olarak, “Türk Dünyası” teriminde ifade edildiği şekliyle Türkçe konuşan ve başta UNESCO olmak üzere Birleşmiş Milletlerin birçok kurumunda bağımsız devletler olarak temsil edilen çok geniş bir coğrafyaya işaret etmektedir. Birleşmiş Milletler Örgütü bünyesinde Daimi Temsilci konumundaki devletlerin dili olmanın dışında İspanyolca veya Arapça nasıl ki birçok ülke tarafından konuşulan resmi dil olarak uluslararası hale gelmişse, zaman içinde Türkçe de pekâlâ bu

şekilde BM'nin 7. dili olabilir. İkinci olarak, Osmanlı coğrafyası Türk kültürünün yaşadığı ve yayıldığı önemli bir alandır. Bu alandaki somut olmayan Türk kültür varlıkları, bu bölgede vatandaş veya azınlık statüsünde yaşayan Türklerce sürdürülmektedir. Üçüncü olarak, Türk insanı gruplar halinde dünyanın birçok ülkesine "göçmen" statüsünde gitmiş ve buralara yerleşmiştir. Göçmen Türklerin sayıları bugün dünyanın birçok ülkesinin nüfusundan fazladır. Göçmen Türkler, Osmanlı Coğrafyası ve Türk Dünyası bağlamında ele alınması gereken Türk kültürüne ait birçok zenginlik, yaşamakta olduğu bu geniş coğrafyada, UNESCO'nun dikkat çektiği şekilde kaybolmakta olan kültürel zenginlikler arasında yer almaktadır. UNESCO sözleşmeleri, üye ve taraf ülkelerin özel durumlarına ve diğer ülkeler açısından kullanılabilir zayıf noktalarına vurgu yapacak şekilde hazırlanamaz. Bu sözleşmelerin evrensel bir dili ve herkesçe kabul edilebilir bir vizyonu olmak zorundadır. Bu nedenle, hiçbir devlet veya uluslar arası kurum, bu sözleşmeleri kaynak göstererek, başka hiçbir ülkede olmayan bir şeyi sadece Türkiye'den isteyemez. Ancak, Türkiye bu sözleşmelere dayanarak yeryüzündeki 250 milyonluk Türkçe konuşanlar külesinin kültürünün sözleşmelerin yarattığı imkânlardan yararlanarak korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması yönünde çaba harçayabilir. Bu uluslararası sözleşmelerin, Türk kültürünün korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından ele alınması konusu Türk entelektüelin ilgi ve sorumluluk alanındadır.

Türkiye, gerek UNESCO gerekse öteki uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından saygı duyulan büyük bir devlettir. Bu büyüklükten kaynaklanan etkinliğini ve ağırlığını, siyasal, ekonomik ve askeri alanlarda olduğu kadar kültür alanındaki entelektüel katkılarıyla güçlendirmelidir. Somut olmayan kültürel miras alanında düşünce üreten Türk entelektüeli, Türkiye'nin dışına

çıkamayan, dünyayı tanımayan, uluslararası kurumları ve yapıları anlamadan kendi içinde cadı kazanı kaynatan görüntüsünden sıyrılarak dünyayı kavrayacak ve eleştirecek bir birikime ulaşmalıdır. Türk entelektüeli, UNESCO'nun kültür çalışmaları konusundaki kendi eksiklerini irdelemelidir. Bu irdelemelerde UNESCO belgelerinin eleştirilecek veya benimsenecek yönleriyle yol gösterici olduğuna inanıyorum. Üzülerek ifade etmeliyim ki, özellikle somut olmayan kültür alanında çalışan Türk entelektüeli, UNESCO'yu tanımamakta ve onun belgelerini kullanmamaktadır. Örneğin Türkiye'nin taraf olduğu UNESCO sözleşmelerinin Türk üniversitelerinde yeterince incelendiğini, bunlar üzerine yeterince eleştirel düşünce üretildiğini ve tezler yapıldığını söyleyebilmek isterdim.

Önyargıları ortadan kaldırmak bilmekle mümkündür. Bilmek ise, okumayı, araştırmayı ve bunlar üzerine düşünmeyi gerektiriyor. Türk entelektüelinin UNESCO belgelerinin dünya çapında bilim ve kültür adamlarının katkı ve birikimleriyle oluştuğunu, diğer yandan 191 ülkenin bilgi belleği ile etkileşim halinde bulunduğunu dikkate alarak bu belgelere daha fazla referansta bulunması, bunları eleştirmesi veya bunların ulusal, uluslararası veya evrensel kazanç ve zararları konusunda daha fazla düşünce üretmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin taraf olduğu Sözleşmeler de dahil olmak üzere, UNESCO'nun kültür konusundaki –metinde gönderme yaptıklarımızla birlikte– kimi önemli belgelerini anarak yazımı bitiriyorum:

1950- Eğitimsel, Bilimsel ve Kültürel Objelerin Taşınması Üzerine Uzlaşma imzalanır.

1952 – Yazar Hakları Evrensel Sözleşmesi imzalanır.

1954 – 14 Mayıs tarihinde *La Haye kentinde* Silahlı Çatışma Durumunda Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi ve Protokolü imzalanır. (Türkiye bu söz-

leşme ve protokole 15 Aralık 1965 tarihinde taraf olur.)

1961- 26 Ekim tarihinde Roma'da, İcracı veya Çevirmen Sanatçıların, Radyo Yayınları Kurumlarının ve Gramofon Yapımcılarının Korunması Uluslararası Sözleşmesi imzalanır. (Türkiye bu sözleşmeye 8 Ocak 2004 tarihinde taraf olur.)

1966 –UNESCO Genel Konferansı Uluslararası Kültürel İşbirliği Bildirgesini kabul eder.

1970 – İtalya'nın Venedik kentinde kültür politikalarının finansmanı, yönetimi ve kurumlaşması ve "Kültürel Gelişme" ve "Gelişmenin Kültürel Boyutu" kavramları üzerine hükümetler arası bir konferans düzenlenir.

1970 – 14 Kasım'da Paris'te Sahiplenilmesi Yasak Olan Tarihi Eserlerin İhracat, İthalat ve Transferinin Yasaklanması ve Önlenmesi İçin Alınacak Önlemlere İlişkin Sözleşme imzalanır. (Türkiye bu sözleşmeye 21 Nisan 1981 tarihinde taraf olur.)

1971- 1952 tarihli Yazar Hakları Evrensel Sözleşmesi yenilenir.

1972 –16 Kasım'da Paris'te Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi imzalanır. (Türkiye bu sözleşmeye 16 Mart 1983 tarihinde taraf olur.)

1972 – "Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"nin kabulü sırasında birçok üye ülke somut olmayan kültürel mirasın korunmasının önemini vurgular.

1973 –Bolivya "Yazar Hakları Evrensel Sözleşmesi"ne folklorun korunması için bir protokol eklenmesini önerir.

1976 – "Eğitimsel, Bilimsel ve Kültürel Objelerin Taşınması Üzerine 1950 tarihli Florence Uzlaşmasını etkinleştiren Nairobi protokolü imzalanır.

1978 – İrk ve Rasist Önyargılar Üzerine Bildirge yayımlanır.

1982 – UNESCO folklorun korunması üzerine bir uzmanlar komitesi kurar: Materyalsiz Miras için Bölüm Oluşturma kararı alınır.

1982 –26 Temmuz - 6 Ağustos tarihlerinde Meksika'nın başkenti Mexico'da "somut olmayan kültürel miras"ın önemini tanıyan ve "kültürel miras"ın ve "kültür"ün yeni tanımını yapan Kültür Politikaları Dünya Konferansı düzenlenir.

1989 – UNESCO Genel Konferansı Popüler ve Geleneksel Kültürün Korunması Tavsiye Kararını alır.

1994 – UNESCO, Kore Cumhuriyeti tarafından formüle edilen bir öneriyle İnsanlığın Yaşayan Hazinesi programını ilan eder.

1996 – "Yaratıcı Çeşitliliğimiz" başlıklı rapor, 1972 sözleşmesinin el sanatlarının, dans veya sözlü gelenekler gibi anlatıma dayalı biçimlerin önemsenmesi ve korunması için yeterli olmadığını altını çizer

1997/1998 – UNESCO, İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Mirası Başyapıtları İlan Programını açıklar.

1997 – UNESCO ve Fas Milli Komisyonu haziran ayında Marrakech'te popüler kültür alanlarının korunması üzerine bir uluslararası uzmanlar danışma toplantısı düzenler.

1998– 30 Mart -2 Nisan tarihlerinde İsveç'in başkenti Stockholm'da Gelişme İçin Kültürel Politikalar Hükümler arası Konferansı düzenlenir.

1999 – 28–30 Ocak tarihlerinde UNESCO'nun Paris'teki merkezinde "Kurucu Bir Çeşitliliğe Doğru" toplantısı düzenlenir.

1999 – UNESCO ve Smithsonian Enstitüsü, Washington'da "Popüler ve Geleneksel Kültürün Korunması Üzerine 1989 Tavsiye Kararının Dünyadaki Gelişimi: Katılım ve Uluslararası İşbirliği" toplantısını gerçekleştirir.

1999 – UNESCO 30. Genel Konferansı sırasında, 2 Kasım tarihinde "Küreselleşme Karşısında Kültür ve Yaratıcılık" konulu Kültür Bakanları Yuvarlak Masa toplantısı gerçekleştirilir.

2000 – 30 Haziran–1 Temmuz tarihlerinde Polonya'nın Varşova şehrinde,

“Doğu ve Orta Avrupa’da Kültürel Endüstrinin Geleceği” adlı uzmanlar toplantısı yapılır.

2000- 5-8 Eylül tarihlerinde Bénin’in Cotonou kentinde “Afrika’da Kültürel Endüstrinin Geleceği” adlı toplantı yapılır.

2000 – 21-22 Eylül tarihlerinde UNESCO’nun Paris’teki merkezinde “Küreselleşme Çağında Kültürel Çeşitliliği Geliştirme Düşüncesinde UNESCO’nun Rolünü Güçlendirme” konulu uzmanlar komitesi toplantısı yapılır.

2000 – 11-12 Aralık tarihlerinde UNESCO Genel Merkezinde Kültürel Çeşitlilik ve Pazar konusunu ele alan Kültür Bakanları Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlenir.

2001- Mart ayında, İtalya’nın Turin kentinde uluslararası “somut olmayan kültürel miras” yuvarlak masa toplantısı yapılır.

2001 – Mayıs ayı, 19 Kültürel Mekân ve Kültürel Anlatım Formundan oluşan İnsanlığın Sözlü ve Somut Mirası Başyapıtları ilan edilir. UNESCO üye ülkeleri, kültürel çeşitlilik üzerine evrensel bildirgeyi ve eylem planını kabul ederler.

2001 –Kültürel Çeşitlilik Evrensel Bildirgesi yayımlanır.

2001 –Sualtı Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi imzalanır.

2002 -16-17 Eylül tarihlerinde İstanbul’da “Kültürel Çeşitliliğin Aynasında Somut Olmayan Kültürel Miras” adlı Kültür Bakanları Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlenir.

2003- UNESCO 32. Genel Konferansı sırasında Internet Alanında Evrensel Girişin ve Çok Dilliliğin Kullanımı ve Geliştirilmesi Tavsiye Kararı alınır.

2003 – UNESCO’nun 32. Genel Konferansı sırasında 17 Ekim’de Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kabul edilir. (Türkiye bu sözleşmeye 27 Mart 2006 tarihinde taraf olur.)

2003- Kasım ayında, 28 Kültürel Mekân ve Kültürel Anlatım Formundan oluşan İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Mirası Başyapıtlarının ikincisi ilan

edilir. (Bu ilanda Türkiye’den Meddahlık geleneği yer alır.)

2004 – Cezayir 15 Mart’ta Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesini onaylayan ilk ülke olarak belgelerini UNESCO’ya bildirir.

2004 – 6-7 Mayıs tarihlerinde UNESCO’nun Paris’teki merkezinde “Kültürel Çeşitlilik ve Küreselleşme: Arabo-Japon Deneyimi, Uluslararası Diyalog” toplantısı düzenlenir.

2004 – 21 Mayıs’ta Nicaragua’nın Managua kentinde “Orta Amerika’da Dünya Kültürel Çeşitlilik Günü” gerçekleştirilir.

2005 – 43 Kültürel Mekân ve Kültürel Anlatım Formundan oluşan İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Mirası Başyapıtlarının üçüncüsü ilan edilir. Böylece toplam 90 başyapıtı ulaşırlar. (Bu ilanda Türkiye’den Mevlevi-Sema Gösterileri yer alır.)

2005 – 33. Genel Konferans’ta Kültürel Anlatımların Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi imzalanır.

2005 – 14 Kasım tarihinde Paris’te “Kültürel Çeşitliliği Desteklemek” adlı uluslararası konferans düzenlenir.

2006 –20 Nisan’da Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi yürürlüğe girer.

2006- Haziran ayında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi Taraf Devletler Birinci Olağan Genel Kurulu toplanır ve Türkiye sözleşmenin hükümetler arası komitesine seçilir.

2006- Eylül ayında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi Taraf Devletler Birinci Olağanüstü Genel Kurulu toplanır ve Türkiye’nin bu sözleşmenin hükümetler arası komitesinde 2010 yılına kadar görev yapması kesinleşir.

2006- Kasım ayında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi Hükümetler Arası Komitesi Birinci Olağan Toplantısını Cezayir’de gerçekleştirir.